

Skjomdalen Grendelag
Skjomdalveien – Haugbakken 36
8523 Elvegård
ge-solmo@online.no

09.06.17

NVE
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Innspill til høringen av revisjonsdokument for reguleringen av Skjomenvassdraget i Narvik kommune.

Skjomdal Grendelag er en forening bestående av ca 100 medlemmer. Medlemmene er for det meste folk som enten bor eller har tilknytning til Skjomdalen. Det er altså vi som bor nærmest Skjoma, og ser den daglig. Vi vil derfor komme med en uttalelse til revisjonsdokumentet, og selve revisjonen av konsesjonsvilkårene for Skjomenvassdraget.

Medlemmene i Skjomdal Grendelag er sær opptatt av at folket blir hørt denne gangen, nu når nye vilkår skal settes for konsesjonen. De eldre medlemmene av foreningen, og som husker utbyggingen og prosessen rundt den, har ikke gode minner om den. De sitter med inntrykket av at lokalbefolkningen ikke ble hørt i saken, og deres innvendinger ikke ble tilstrekkelig hensyntatt. Folket var for utbyggingen og at kraftressursene skulle utnyttes, men at dette måtte gjøres på en måte som ikke ødela elva og naturen. For at den framtidige utnyttelsen av vassdraget skal få den nødvendige samfunnsaksepten fra lokalbefolkningen i dalen og ellers, må derfor folkets medbestemmelsesrett og ønsker denne gangen tas særlig hensyn til. Vi lever i en annen tid, der kunnskapen og synet på natur er helt forskjellig fra utbyggingstiden. Det godtas ikke lengre at man utnytter naturressurser på bekostning av naturverdier og biologisk mangfold. Selv om tillatelsen til utnyttelse av vannressursene er gitt, kan det ikke være slik at man ikke kan gjøre åpenbare endringer på forhold, som man i ettertid ser ble gjort på feil måte. Utnyttelsen skal selvsagt fortsette, men miljøkravene må bringes opp til dagens standart og krav. Det må derfor i skjønnsutøvelsen i saken, ta hensyn til hvordan man ville gjort en slik utbygging i dag og etterstrebe å komme nærmest mulig det. Først da kan vi si at ressursutnyttelsen er bærekraftig og miljøvennlig.

Skjomdalen Grendelag sin mening til revisjonens hovedtema, vannføring, er at dette ikke er et spørsmål om man skal få mer vann eller ikke i vassdraget, men burde fra starten av vært et tema om hvor mye vann vi trenger. Det er etter vårt syn en selvfølge at vassdraget for fremtiden må tilføres mer vann, slik at naturverdiene sikres og fremtidige generasjoner får glede av vassdraget. Det i form av friluftsliv, fiske, rekreasjon, grunnlag for annen næringsutvikling, bolyst og generell trivsel.

Naturen har en egenverdi, som kan være vanskelig å sette en pris i kroner på. Vannet har spesielt mange økosystemtjenester det er vanskelig å verdsette i kroner, nevner noen; naturopplevelse, friluftsliv, fiske, bevaring av biologisk mangfold, estetikk osv. Det er derfor særs viktig at disse faktorene, når det konkrete tapstallet fra kraftproduksjonen settes opp mot dette, at disse andre økosystemtjenestene tillegges stor vekt, selv om de er vanskelig å tallfeste nøyaktig pengeverdi av. Det må heller ikke undervurderes verdien av annen virksomhet man kan utvikle med basis i natur og vassdrag. Naturbasert turisme, det være seg fiske eller annen opplevelsesturisme, kan lokalt gi store ringvirkninger i form av næringsutvikling og arbeidsplasser. Sånn som vassdraget i dag manøvreres, uten noen form for miljøbasert vannføring, er dette en mulighet som begrenses veldig. Bygder og tettsteder med gode lakseelver har ofte et yrende liv med forskjellige næringsaktiviteter som spiller

på hverandre, men basisen for dette er et levende vassdrag. Dette er muligheter lokalbefolkningen i Skjomen ikke får under dagens vannføringsregime.

Vilkårene for nytt vannføringsregime i de nye konsesjonsvilkårene må sikre naturverdiene på en best mulig måte. Vannforskriftens føringer, om helhetlig forvaltning av vannet fra fjell til fjord, må ivaretas som det best lar seg gjøre. Skjomdalen Grendelag krever at det sikres tilstrekkelig vintervannføring og sommervannføring slik at laks og sjøørret sikres levelig forhold, slik at de igjen kan produsere et høstbart overskudd. Vannføringen må derfor tilpasses laksen behov i de ulike livsfaser fra egg til voksen. Dette innebærer en betydelig økning av dagens minimumsvannføring sommer og vinter, da dette er særs viktige perioder. Dagens produksjonsforhold for fisk er i dag sterkt begrenset av den særdeles lave vannføringen. Gytearealer er utsatte for bunnfrysing og er redusert i både areal og beskaffenhet. Oppvekstarealene for fisk er redusert betydelig i både størrelse og kvalitetsmessig, sedimentering og tetting av hulrom. Bæreevnen til elva kan kun økes med tilstrekkelig økt vannføring, som gir mer areal med gunstig morfologi og vannhastigheter for livet i elva. Dette er forhold som kun økt vannføring kan bøte tilstrekkelig på, og er fra vårt syn et udiskutabelt krav og må innfris skal den framtidige kraftproduksjonen ha vår samfunnsaksept. Pga reguleringsens utforming ble gjort med så mye fraføring av vann, samt kraftstasjon lagt til en annen fjord, vil det uansett bli et krafttap. Vi mener dette ikke må betraktes som et krafttap, men heller ses på som en fremtidig investering i natur for fremtidige generasjoner. Tapte naturverdier og biologisk mangfold er ikke fornybart når det først er blitt borte.

Vi vil peke på vannføringsløsninger som gir størst mulig ringvirkninger for naturen og ulike brukergrupper. Vi mener derfor det er viktig at vannslippspunktene velges med tanke på å få mest mulig tilbake av naturverdier på fjellet, samt at det tilfører den anadrome delen av vassdraget det mest gunstige vannet for fiskeproduksjonen. Her vil slipp av minimumsvannføringer forbi bekkeinntak spille en viktig rolle, dette gjelder særlig for sommervannføringen. Små slipp fra flere punkter vil etter vårt syn gi størst mulig gevinst i form av naturverdier. Tørrlagte elveløp vil igjen få synlig vann i sommersesongen. Viktig å få mest mulig liv i vassdraget fra fjell til fjord, da dette får positive ringvirkninger nedover i vassdraget. Temperatur er her også en viktig faktor, bunnvann fra demninger i sommersesongen er ikke heldig, da dette kan senke temperatur i vassdraget. Vi peker derfor på at i sommersesong slippes det vann fra følgende bekkeinntak; Kjørriselve, Rundtindvann, Bekkeinntak Kobbvannet og Dam i Norddalen. Størrelsen er vanskelig å si noe om, men det må slippes vann som sikrer vannføringskravet for den anadrome delen av vassdraget. Vi ser for oss at det går en fast minimumsmengde forbi de mindre bekkeinntakene. og så har man en adaptiv løsning for Kobbvannet, der slippet styres av den vannmengden man trenger for dekke gapet opp til minimumsvannføringen satt i anadrom del, likevel også her et minimum av slipp, selv om vannføringskravet i anadrom del er nådd. Vintersesongen vannføring slippes fra kobbvannet og Norddalen, da det her er sikker tilførsel av vann vintertid.

Det er vanskelig for oss å sette den eksakte vannmengde som trengs i vassdraget. Vi ser derfor at regulant så tidlig som mulig må sette i verk undersøkelser for å finne dette ut, og Nve sørger for at det skjer. En multikriterie-vurdering av brukerinteresser og vannføring, må gjennomføres så fort som mulig. Først da får man et skikkelig svar på hva som gir de beste løsningene for alle parter. Vi foreslår derfor at de metoder forskningsentret Cedren har utviklet, tas i bruk i revisjonsprosessen for Skjomenvassdraget. Denne prosess må involvere brukerne på en skikkelig måte, slik at flest mulig blir hørt. Dette vil gi større legitimitet og eierforhold til nye vilkår av alle parter, samt det er helt i tråd med den nye og omforente vannforvaltningsmodellen man er pliktet å jobbe etter, i henhold til Vannforskriften og Vanndirektivet. Selv om det er vanskelig for lekfolk å si eksakt hva vannføringen bør være, så kommer vi likevel med et konkret forslag på slippsteder og mengder. Vi ser elva sommer og vinter og har en følelse av hvordan vannføringen minst må være. Lokal kunnskap skal også vektlegges i det offentlige sine beslutninger.

Skjomedal Grendelags vannføringsforslag.

Sommervannføring:

Anadrom del, Gamnes.	Min 8 m3, 15 juli – 15 aug Min 6 m3, 16 aug- 15 september
Runtindelva, deler tilbakeføres:	200l fast slipp juli, aug, september
Kjørriselva:	200l fast slipp ,juli aug, sept.
Bekkeinntak Kobbvannet:	200 liter fast slipp pluss adaptivt opp til målet anadrom del.
Dam Norddalen	100 liter fast slipp.

Dette forslaget innebærer at det ligger inne et fast slipp på til sammen 700 liter på alle bekeinntakene i ca 90 dager på sommeren. Dette vil ha mye å si for naturverdiene og friluftinteressene i disse fjellområdene, samt være særs positivt for anadrom del. Vi mener dette krafttapet må tilgodeses naturverdiene og er akseptabelt. Sommersesong har historisk sett lave strømpriser og tapet i kroner vil ikke bli så stort. Skjomenkraftverkene har ikke lagringskapasitet for alt vann og kjøres en del i sommersesong til særs lave strømpriser. En del av dette vann bør derfor etter vårt syn tilgodeses naturverdier.

Det adaptive slippet for å oppnå minimumsvannføring ved Gamnes målestasjon, vil variere alt etter hvor stor andel restvannføringen utgjør og om de faste slippene er nok for å nå målene. Selvsagt vil det variere fra tørre til våte år, mye eller lite snø i fjellet.

Vintervannføring:

Anadrom del, Gamnes:	Min 1,5 m3 Oktober til 1 mai.
Kobbvannet:	100 liter fast slipp pluss adaptivt opp til målet 1,5m3 ved Gamnes
Dam Norddalen;	100 liter fast slipp.

Vintervannføringen ligger inne med et fast slipp på til sammen 200liter ved Kobbvannet og Norddalen. I tillegg må det slippes en variabel del for å fylle opp gapet mellom mål og restvannføring. Det at man har inne et fast minimumsslipp, er for å holde elveløpet fra slippstedene vannfylte, slik at det ikke vil ta så lang tid å få vannet ned til anadrom del, når restvannføringen i restfeltet blir veldig lav utover vinteren. Slippet om vinteren vil derfor gjennom vintersesongen variere fra 0,2-ca1,5m3. Det vil som for sommer variere fra år til år, noen år vil det måtte slippes mer andre mindre.

Vi er åpen for at vårt forslag, gjennom nærmere analyser og modelleringer kanskje må justeres enten opp eller ned, men at det gjøres i samråd med de ulike brukerinteresser. Vi er også åpen for at større minstevannføringsslipp, særlig vinterslippet, utnyttes eventuelt i et minikraftverk. Verd å merke seg at dette ikke får store negative konsekvenser for naturmangfold og naturverdier.

Med hilsen

Styret i Skjomedal Grendelag

Roger Bruksås

Trond Stiberg

Geir Solmo

Johanne Harang

Leif Hanssen